

Koulumatkojen kulkutapaan vaikuttamalla turvallisuutta 2.0

Tieliikenteen turvallisuustoiminnan
edistämisen valtionavustus 2019

TAMPEREEN KAUPUNKI

SITOWISE

Sisällysluettelo

1. Työn tausta ja tavoitteet
2. Kestävän liikunnan infopaketti
3. Suojatiepäivätykset
4. Vaikutusten arviointi

Tausta ja tavoitteet

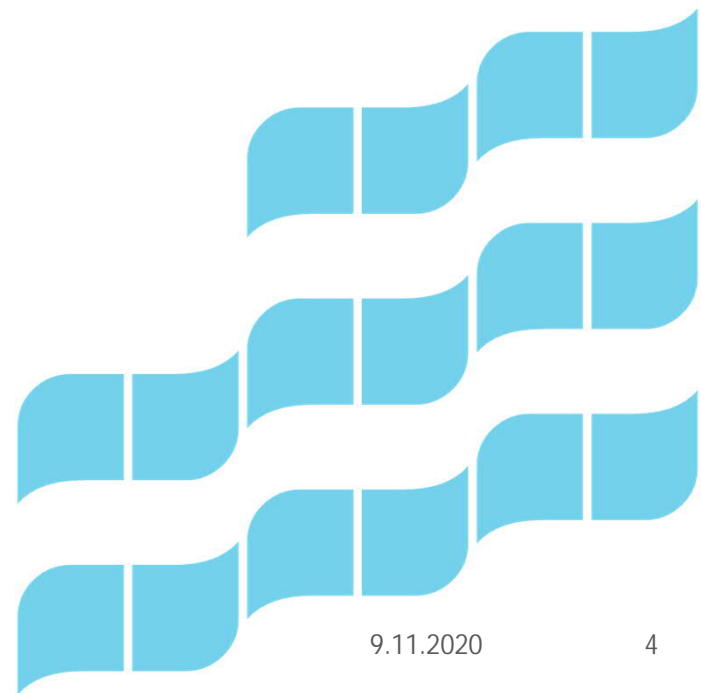
Yksityisautolla tapahtuva saattoliikenne koulujen ympäristöissä on lisääntynyt viime vuosikymmenien aikana samalla kun lasten ja perheiden arkiliikunnan määrä on vähentynyt. Vanhemmilla on suuri huoli koulumatkojen turvallisuudesta, mikä on yksi syy lasten kyyditsemiseen. Samalla kun oman lapsen turvallisuus varmistetaan autokyydillä, vaarannetaan muiden jalan ja pyörällä kulkevien koululaisten turvallisuus.

- Työssä jatkettiin vuoden 2018 Traficomien hankeavustuksella käynnistettyä työtä koulumatkojen turvallisuuden parantamiseksi. Tavoitteena oli vaikuttaa koulumatkojen kulkutapaan yksityisautoilusta kohti kestävämpiä kulkutapoja. Saattoliikenteen vähentyessä myös koulujen ympäristön liikenneturvallisuus kohenee.
- Työ nivoutui Tampereen kaupungilla saman aikaisesti käynnissä olevaan asuinalueiden 30 km/h nopeusrajoitusalueiden jalkauttamiseen.
- Työn erityisenä kohderyhmänä olivat esi- ja alakouluikäiset ja heidän vanhempansa 14 koulutalossa Tampereella.

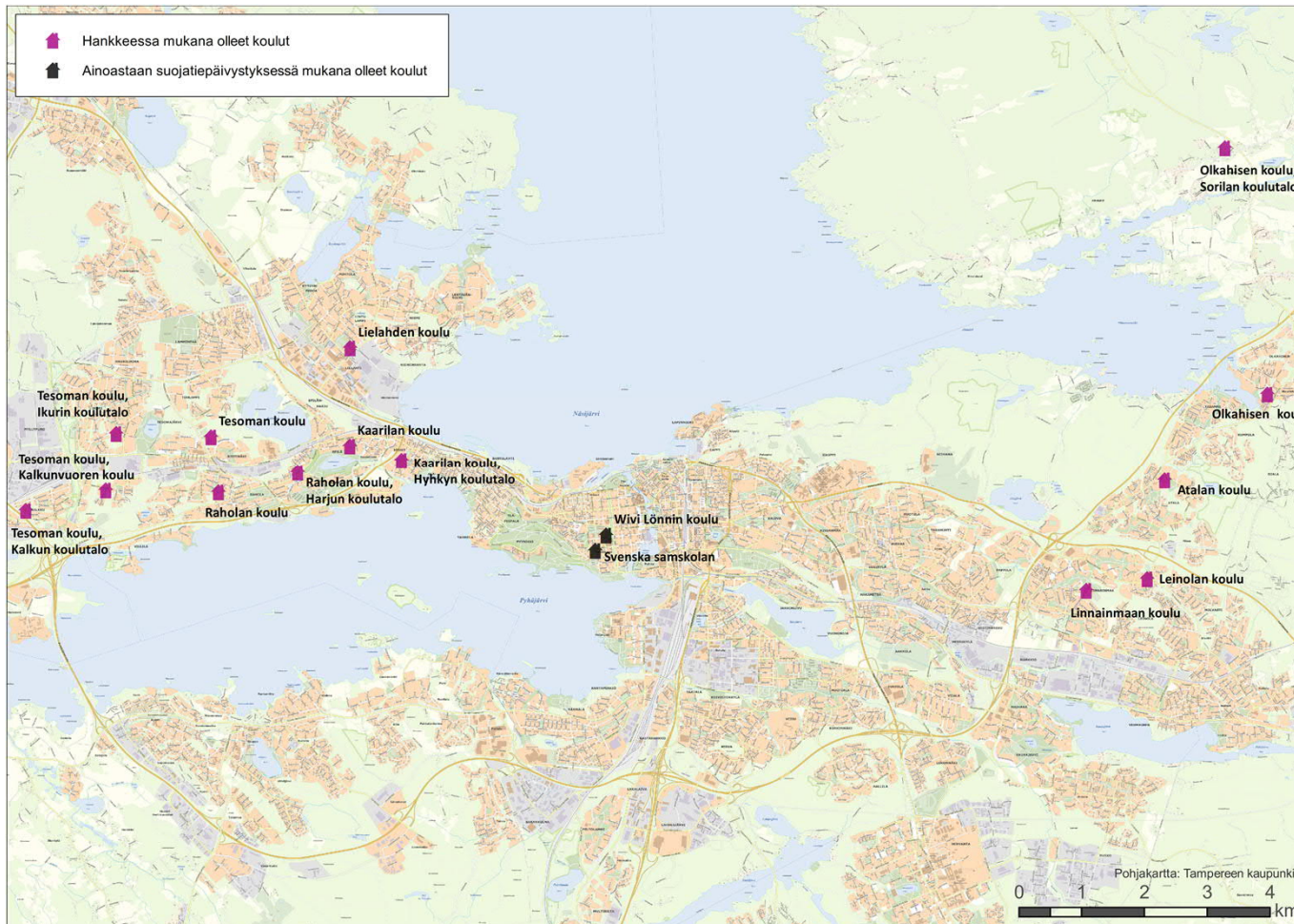

Hankkeen ohjaus ja organisointi

- Hanketta koordinoi Tampereen kaupungin liikennejärjestelmän suunnittelu -yksikkö, ja se toteutettiin yhteistyössä kaupungin eri yksiköiden, erityisesti koulujen ja liikuntatoimen kanssa.
- Ohjausryhmään kuuluivat:
 - Heljä Aarnikko, Liikennejärjestelmän suunnittelu, Tampereen kaupunki
 - Sanna Ovaska, Liikennejärjestelmän suunnittelu, Tampereen kaupunki
 - Mira Sirén, Liikennejärjestelmän suunnittelu, Tampereen kaupunki
 - Elina Kalliohaka, Sivistyspalvelut, Tampereen kaupunki
 - Mikko Tiirikainen, Liikkuva koulu, Tampereen kaupunki
 - Miina Mäkinen, Liikkuva koulu, Tampereen kaupunki
 - Olli-Pekka Toikkonen, Liikkuva perhe -hanke, Tampereen kaupunki
 - Marko Nieminen, Liikenneturva
 - Jussi Pohjonen, Traficom
 - Kirsi Lamminen, Sitowise Oy
 - Laura Mansikkamäki, Sitowise Oy
- Hanke käynnistyi marraskuussa 2019 ja se päättyi syyskuussa 2020.

Mukana olleet koulut

- **Tesoman koulu**
 - Tesoman koulutalo
 - Kalkunvuoren koulutalo
 - Kalkun koulutalo
 - Ikurin koulutalo
- **Raholan koulu**
 - Raholan koulutalo
 - Harjun koulutalo
- **Kaarilan koulu**
 - Kaarilan koulutalo
 - Hyhkyn koulutalo
- **Atalan koulu**
- **Linnainmaan koulu**
- **Leinolan koulu**
- **Olkahisen koulu**
 - Olkahisen koulutalo
 - Sorilan koulutalo

KESTÄVÄN LIIKKUMISEN INFOPAKETIT

Kestävän liikkumisen infopaketit

- Kestävän liikkumisen infopakettien tarkoituksena oli kannustaa koululaisia ja heidän perheitään kulkemaan koulumatkat jalan tai pyörällä.
- Infopaketit laadittiin 14 koululalolle. Paperiset infopaketit jaettiin esikoululaisille ja 1.-2.-luokkalaisille lukuvuoden 2020-21 alussa. Muut oppilaat saivat sähköisen version.
- Edeltävässä hankkeessa kehitettyä mallia muokattiin eteenpäin helpommin monistettavaan sekä paremmin perheitä ja kouluja palvelemaan suuntaan.
- Infopaketteja on tarkoitus jakaa jatkossa vuosittain koulunsa aloittaville lapsille.
- Infopaketit sisälsivät:
 - Karttaesitykset jalankulun ja pyöräilyn saavutettavuusvyöhykkeistä katuverkkoa pitkin koululta S
 - Suositellut, turvalliset koureitit noin 500 metrin säteellä koulusta
 - Koulujen omat tervehdykset
 - Infoa aktiivisen koulumatkaliikkumisen höydyistä
 - Suositellut autolla saattamisen paikat

Tietoa Raholan koulun oppilaille ja heidän perheilleen

Kiva koulumatkaa – jalan tai pyörällä!

Omin voimin koulun! Kannustetaan Raholan koulun oppilaita liikkumaan. Hyötyliikunta jää lapsilla nykyisin väliä vähäiseksi. Erinomainen keino lisätä hyötyliikuntaa luontevasti, on kannustaa lasta itse kulkemaan koulumatkat. Koulumatka on mukava aloittaa virkeänä, kun takana on reippaasti uikailmassa ennen koulupäivän alkua. Myös itsoivien koulumatka virkistää luontevasti ennen kotituloa ja läksyihin paneutumista.

Me aikuiset voimme toimia lapsillemme esimerkeinä ja rohkaisita lapsillemme liikkumaan. Etenkin tuleville eläkuukausille on tärkeää, että yhdessä vanhemman kanssa kehitellään turvallista koulumatkaa ja hyödyä ajoin etukäteen. Lapsi saa myös tervettä itsevarmuutta, kun huomaa pärjäävänsä itse koulumatkat ja osaavansa tehdä tietyllä tavalla turvallisesti.

Kannustetaan yhdessä lapsia liikkumaan! Turvallisia koulumatkoja!

Lasse Satella rehtori Anna-Riikka Kivikoski apulaisrehtori

Turvalliset koulumatkat kaikille

Suosittelut reitit kävelen ja pyörällä
Jalan ja pyörällä kulkevat lapset oppivat liikennetaitoja ja saavat tarpeellista liikuntaa koulumatkoillaan.

Karttaan merkityt suositellut reitit ja tietyllä tavalla ovat mahdollisimman turvallisia kulkea jalan tai pyörällä. Riekkimistä vikaan autokentteen kanssa on vältetty.

Pienempien oppilaiden kohdalla vanhempien toivotaan tutustuvan yhdessä lasten kanssa turvallisiin reitteihin ja opastavan käytettävään niitä.

Autolla saattajan
Lasten tuominen kouluun autolla aiheuttaa ruuhkaa koulun ympäristössä ja lisää liikenneturvaksi. Liikennettä vähentämällä voimme turvata heidän koulumatkaansa.

Jos lapsi on vältämättä tuoda kouluun autolla, suositellaan hänet ajettavien karttaan merkityille saattoaikalle. Silloin saattolienne aiheuttaa mahdollisimman vähän vaarallisuutta muille koulumatkoille.

Matkat ovat mahdollisuus

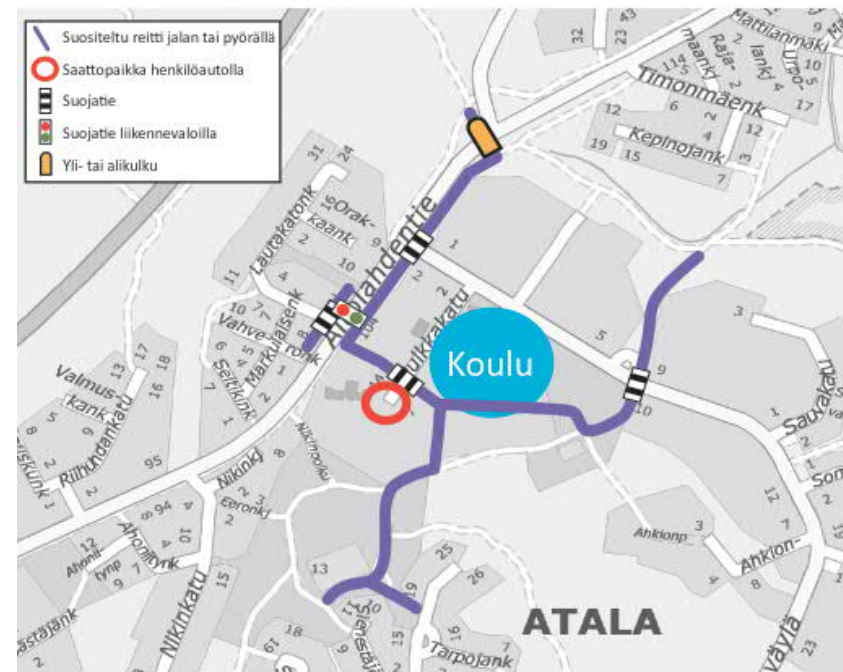
Kuinka kauan sinun kotosi lehtii pyörällä tai kävelen koululle?

- Liikunta virkistää mieltä ja edistää oppimista
- Koulumatkat opettavat itsenäistä liikkumista
- Vähintään 1-2 tuntia päivässä monipuolista ja kään sopivaa liikuntaa
- Kaverin kanssa kulkeminen edistää vuorovaikutustaitoja
- Ruuhkakaan vihermedian ääressä kirkkaana säkeä tunteita päivässä
- Kävely ja pyöräily auttavat koulumatkassa panostamista

TAMPERE SITOWISE

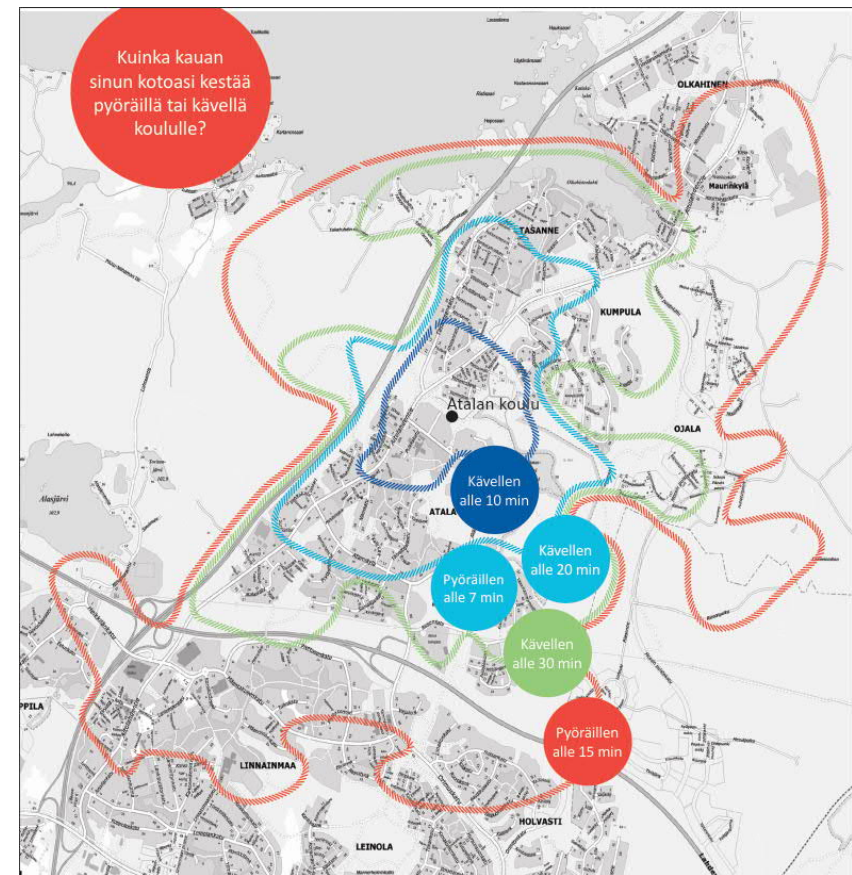
Suosittelut koulureitit ja saattopaikat

- Infopaketeissa esitettiin suositellut koulureitit noin 500 metrin etäisyydeltä koulusta sekä autojen saattopaikat.
- Reittien suunnittelussa hyödynnettiin 30km/h nopeusrajoitusalueiden jalkauttamistyössä toteutettujen rauhoittamiskyselyiden tuloksia. Kyselyissä nousseita vaaranpaikkoja pyrittiin reiteillä välttämään tai vähintään pystyttiin tunnistamaan niille suunnitellut parannustoimenpiteet.
- Reitit ja saattopaikat suunniteltiin yhdessä koulujen ja vanhempainyhdistysten kanssa.

Ajallinen saavutettavuus

- Koulujen ajallista saavutettavuutta jalan ja pyörällä havainnollistettiin infopaketeissa kartoilla.
- Kartan oli tarkoitus herätellä oppilaita ja vanhempia tarkistamaan oman kodin ajallinen saavutettavuus koululta. Useimmilla se on aivan kävely- tai pyöräilymatkan päässä.

Opit ja jatkosuunnitelmat

Infopaketit saivat hyvän vastaanoton. Erityisesti pidetty oli kartalla esitetty kävelyn ja pyöräilyn ajallinen saavutettavuus koululta.

- Laaditaan infopaketit myös lopuille Tampereen kouluille (Tampereella yhteensä noin 40 koulua, joista 17 infopaketti on laadittu)

Paperiset infopaketit toimitettiin suoraan kouluille ja rehtoreita muistutettiin niiden jakelusta sekä ennen kesälomia että niiden jälkeen. Kaikki koulut eivät olleet huomanneet muiden lukuvuoden aloituskiireiden vuoksi jakaa paketteja ajallaan.

- Infopaketit koitetaan saada osaksi koulujen toimintakulttuuria liittämällä ne osaksi kaikille ekaluokkaisille lähtevää "Tervetuloa kouluun" - sähköistä tietopakettia.
- Infopaketit laitetaan ympärivuotisesti esille koulujen internetsivuilla

Kestävän liikkumisen infopaketti nimi ei koettu riittävän kuvaavana.

- Muutetaan infopakettien nimi muotoon "Turvalliset koulumatkat"

Infopaketeissa tulee olemaan jatkossa pieniä päivityksiä esim. liittyen rehtorien tervehdyksiin ja karttoihin. Paketit tulee päivittää myös esteettömiksi.

- Nimetään vastuuhenkilö Liikennejärjestelmän suunnittelu osastolta

SUOJATIEPÄIVYSTYKSET

Suojatiepäivystysten toteuttaminen

- Työssä kehitettiin toimintatapaa, jolla koulujen ympäristössä voitaisiin vuosittain järjestää suojatiepäivystyksiä.
- Syksyn 2019 ja kevään 2020 aikana kartoitettiin ja rekrytoitiin yhteistyötahoja, jotka voisivat lähteä vapaaehtoisiksi mukaan päivystämään.
- Suojatiepäivystyksiä käytiin markkinoimassa rehtorikokouksessa, Koillisverkostossa sekä Perhekeskuksen aluetiimissä. Yrittäjiä koitettiin saada mukaan Kauppakamarin uutiskirjeen uutisen kautta.
- Suoria yhteydenottoja tehtiin useita mm. vanhempainyhdistyksiin, seurakuntiin, Lions Clubiin ja Rotaryihin.
- Päivystyksistä julkaistiin kaksi kertaa kaupungin tiedote ja kaupungin some kanavissa nostettiin ilmoitusta useaan kertaan esille. Tiedotuksen tavoitteena oli erityisesti rekrytoida vapaaehtoisia.

Kontaktoinnit ja tiedotus

- Elonpolkuja -verkosto
- Koillisverkosto ja lännen verkosto
- Kauppakamarin uutiskirje
- Seurakunnat
- Perhekeskuksen aluetiimi
- Tampereen vanhemmat ry
- Perheliikunta
- Lielahden yrittäjät
- Tampereen yrittäjät
- Lions club
- Rotaryt
- Kaupungin internetsivut ja some

Suojatiepäivystysten toteuttaminen

- Suojatiepäivystyksiä järjestettiin 14 koulutalon ympäristössä torstain 13.8 ja keskiviikon 19.8 välisenä aikana.
- Päivystykset sijoittuvat aamuun. Päivystettäviä suojateita oli yhteensä 28 kpl.
- Päivystysaika varattiin Nettiaika –varausjärjestelmän kautta internetistä. Varausjärjestelmäksi tutkittiin monia eri vaihtoehtoja toiveena hyödyntää kaupungilla jo käytössä olevaa järjestelmää. Tarkoitukseen sopivaa järjestelmää ei käytössä olevista löytynyt.
- Mukaan päivystämään saatiin sankoin joukon vapaaehtoisia. Mukaan lähtivät myös kaupungin liikennejärjestelmän suunnittelu –yksikkö sekä pysäköinnin valvonta.
- Päivystysajoista varattiin 205 kpl (62 %). Päivystysaikoja oli kokonaisuudessaan jaossa 330 kpl.

Varaa aika

Tesoman koulu, Tesoman koulutalo
Tesoman koulu, Kalkun koulutalo
Tesoman koulu, Kalkunvuoren koulutalo
Kaarilan koulu, Hyhkyn koulutalo
Kaarilan koulu, Kaarilan koulutalo
Rahola koulu, Raholan koulutalo
Korvenkadun ja Vanhan kirkkotien risteyksessä olevat suojatiet 15min
Nokiantien ja Vanhan kirkkotien risteyksessä olevat suojatiet 15min
Nokiantien ja Jurvalankadun risteyksessä olevat suojatiet

Tampere haluaa sinut seisomaan suojatielle tuhansien lapsien turvaksi – tällainen on päivystysvuoro, joka levisi ympäri kaupungin

7.8.2020 07:00

Kirsi Lamminen hanketta organisoivasta Sitowisesta suojaasi lasten tienlylyksiä Nekalassa viime vuonna. Tuolloin kokeilussa oli mukana kolme koulua. LAURA MANSIKKAMÄKI

Suojateiden turvaamisesta tuli uusi aikuisten hittiharrastus Tampereella – ajat viedään käsistä

Suojateiden järjestelmällistä vahtimista kokeiltiin ensi kertaa Tampereella viime vuonna. Kuvassa Normaalkoulun lähellä vahtivuorossa Kirsi Lamminen toimintaa organisoivasta Sitowise-yrityksestä.

Kuva: Laura Mansikkamäki

JAA

Julkaistu: 6.8. 16:57

Kaupunki etsii vapaaehtoisia suojatiepäivystäjiä viikon ajaksi. Minimityöaika 15 minuuttia.

LUETUIMMAT

1. Amerikkalaisprofessori on osunut oikeaan kaikissa USA:n presidentinvaaleissa vuodesta 1984 lähtien – nyt hän teki ennusteen tulevista vaaleista
6:20
2. Kurre Westerlund puhuu ensimmäistä kertaa Kirsi-vaimonsa viimeisistä hetkistä – haki apua 16 eri lääkäriä, jotta voisi pelastaa puolisonsa
5:43
3. Uuteenkaupunkiin on saapumassa laiva, jonka miehistöllä on useita koronavirustartuntoja
8:25
4. Mies ajoi ensitapaamiseen 500 kilometriä, mutta kummallinen asu tappoi tunnelman – "Ei tullut toisia treffejä"
6.8. 20:30
5. Kreikassa todettiin torstaina pahin tartuntapiikki pitkään aikaan – täällä ovat Kreikan uudet koronataapukset
5:09

Suojatiepäivystykset herättivät median huomion

- Hanke herätti suurta mielenkiintoa monessa eri mediassa.
 - Yle Tampere ja Radio Sun haastattelivat radioon,
 - Yle teki haastattelun televisioon ja Yle Areenaan
 - Aamulehti, Iltasanomat ja Yle julkaisivat päivystyksistä lehtiartikkelit.
 - Tamperelaisessa julkaistiin kaupungin tiedote
 - Lapin kansan artikkeli Tornion päivystyksistä, jotka ottivat Tampereesta mallia

Opit ja jatkosuunnitelmat

Päivystykset saivat pääosin vain positiivista palautetta ja näkyvyyttä. Kysyntää päivystyksille selvästi olisi laajemminkin.

- Jatkossa tavoitteena on järjestää päivystykset vähintään lukuvuoden alussa ja mahdollisesti pimeiden kielten saapuessa. Laajennetaan päivystys kaikille mukaan haluaville kouluille.

Päivystäjiä ei saatu riittävästi mukaan kaikille viidelle aamulle. Tavoitelluista kohderyhmistä erityisesti vanhempien osallistuminen jäi odotettua vähäisemmäksi. Tähän vaikutti mm. Wilma-järjestelmän käyttöön otto juuri samaan aikaan, minkä vuoksi rehtoreilla ei ollut viestintäkanavaa perheiden tavoittamiseksi. Tarve päivystyksille olisi jo ensimmäisinä koulupäivinä.

- Jatkossa keskitytään kouluvuoden 2-3 ensimmäiseen päivään ja tavoitellaan niiden päivystysaikojen täyttymistä.

Asukkailta ja päivystäjiltä tuli huomioita seuraavista teemoista:

- Miksi kaikki Tampereen koulut eivät olleet mukana.
- Liikennekäyttäytymiseen liittyviä huomioita mm. saattoliikenne koulujen ympäristössä on vilkasta, sekavaa ja aiheuttaa vaaratilanteita.
- Toivottiin kampanjointia lisää mm. päiväkotien ja palvelutalojen yhteyteen
- Huomattiin, että autoilijoiden kaasujalka keveni päivystäjien vaikutuksesta.
- Kaikki suojatiet eivät olleet oikein valittuja tai kellonaika ei ollut oikea
- Ehdotettiin päivystäjille kampanjamerkkejä muistuttamaan varovaisuudesta. Näitä oli käytössä jo Olkahisen koululla.
- Joitakin liikenneympäristön ratkaisuihin liittyviä huomioita.

Opit ja jatkosuunnitelmat

Ratkaistavana on, kenelle pääorganisointivastuu koko kaupungin laajuisista päivystyksistä sopisi.

- Pyritään osoittamaan koordinoituvastuu liikennejärjestelmän suunnittelu –yksikölle. Edistetään asiaa Liikkumisen ohjauksen yhteistyöryhmässä.
- Jatkossa tavoite on, että toiminta olisi vahvemmin vanhempainyhdistyksistä lähtöisin. Heillä on paras näkemys paikallisista erityispiirteistä kuten ongelmallisista suojateistä sekä sopivista kellonajoista.
- Tampereen kaupunki tarjoaa varausjärjestelmän, valmiit tiedotteet ja ohjeet suojatiepäivystysten toteuttamiseen.
- Tampereen vanhemmat ry voi jatkossa toimia viestintäkanavana vanhempainyhdistysten suuntaan, mutta vielä kaikkien koulujen vanhempainyhdistykset eivät ole siellä mukana.

Kaupungilta ei löytynyt käytössä olevaa varausjärjestelmää, joten päivystyksiä varten ostettiin uusi järjestelmäkäyttöön.

- Jatkossa selvitetään taipuisiko jokin kaupungin järjestelmistä varausten tekemiseen. Mikäli ei, täytyy ratkaista mistä kuluista järjestelmän käyttömaksu (1500 €/vuosi) maksetaan.

Kaikki päivystäjiksi ilmoittautuneet eivät omistaneet tai pystyneet lainaamaan heijastinliivejä.

- Edistetään heijastinliivien hankintaan jokaiselle koululle, josta niitä päivystäjät voivat lainata.

Vaikutusten arviointi

Tavoitellut vaikutukset täyttyivät

- Suojatiepäivystyksien kautta tavoitettiin arviolta noin 6 000 oppilasta, mikä on lähes kolmasosa Tampereen koulujen oppilasmäärästä (yhteensä noin 20 000 oppilasta). Median kiinnostus suojatiepäivystyksistä oli suurta. Mediajulkisuuden kautta tavoitettiin vielä oppilasmäärääkin laajempi yleisö sekä paikallisessa että valtakunnallisessa mediassa. Koulumatkojen liikenneturvallisuuden tärkeyttä saatiin tällä tavoin nostettua laajasti esille.
- Hankkeessa saatiin luotua toimiva toimintamalli Tampereelle jatkossa hyödynnettäväksi sekä myös muille kunnille avuksi. Torniossa innostuttiin järjestämään suojatiepäivystyksiä Tampereen esimerkistä innostuneena.
- Kestävän liikkumisen infopaketti jaettiin 14 koulutalolle. Luodun mallin pohjalta paketteja laajennetaan vähitellen kaikkiin Tampereen kouluihin. Infopakettien sisältö innostaa ja auttaa varsinkin ekaluokkalaisten vanhempia jalan ja pyörällä kuljettaviin koulumatkoihin.
- Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuutta koulukohtaisesti seurataan Tampereen kaupunkiseudun koulujen liikkumistutkimuksessa, joka toteutetaan joka kolmas vuosi (viimeksi 2015).

Lisätietoja hankkeesta

Tampereen kaupunki

- Heljä Aarnikko,
helja.aarnikko@tampere.fi
puh 040 806 4917
- Sanna Ovaska,
sanna.ovaska@tampere.fi
puh 040 801 3125

Sitowise Oy

- Laura Mansikkamäki,
laura.mansikkamaki@sitowise.com
puh. 050 537 7424